

Nr 124.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående pension åt förre extra ordinarie folkskolläraren P. G. Bohlins efterlevande m. m.; given Stockholms slott den 10 mars 1948.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredraganden hemställt under punkterna 1:o och 2:o.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

John Ericsson.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 10 mars 1948.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, ERICSSON, MOSSBERG, KOCK.

Statsrådet Ericsson anmäler uppkomna frågor angående dels pension åt förre extra ordinarie folkskolläraren Per Gustaf Bohlins efterlevande, dels ock tjänstårsberäkning i pensionshänseende för vaktmästaren hos Stockholms läns och stads hushållningssällskap Adolf Carlsson och anför därvid.

1:o.

Förre extra ordinarie folkskolläraren Per Gustaf Bohlins efterlevande.
Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Bohlin var född den 1 november 1907 och avled den 19 juli 1947;

att han, efter år 1929 avlagd folkskolläraryxamen och efter olika vikariat å lärarbefattningar vid folkskoleväsendet, under tiden 1 juli 1942—30 juni 1947 med undantag för kortare tid vårterminen 1946 innehaft anställningar såsom extra ordinarie folkskollärare, senast i Ekeby skoldistrikt i Uppsala län;

att den av Bohlin senast innehavda anställningen såsom extra ordinarie folkskollärare upphört från och med den 1 juli 1947 i samband med att befattningen omändrats till ordinarie;

att Bohlin, som på grund av sjukdom var oförmögen att fullgöra lärartjänstgöring alltifrån slutet av år 1946 till sin död, icke blivit innehavare av den ordinarie befattningen och till följd av sjukdomen därefter icke heller erhållit annan pensionsberättigande anställning;

att han vid sitt frånfälle efterlämnade änkan Ellen Sofia Bohlin, född Waara-Grape, som är född den 4 oktober 1906, samt fyra barn, Per Lenart, född den 8 mars 1940, Tora Ellen, född den 2 januari 1942, Sylvia Ingerd, född den 17 oktober 1943 och Nils Henning, född den 2 september 1945;

att Bohlins efterlevande författningsenligt icke äro berättigade till pension på grund av hans anställning vid folkskoleväsendet, enär Bohlin vid tidpunkten för frånfället icke innehade pensionsberättigande anställning, men däremot äga rätt till familjelivränta, uppgående för år för hustrun ensam till 511 kronor och för henne jämte fyra barn till 1 073 kronor 10 öre, å vilka belopp några tilläggsförmåner icke utgå;

samt att änkefru Bohlin innehar ordinarie folkskollärartjänst.

Genom beslut den 16 januari 1948 har Kungl. Maj:t såsom begravningshjälp tillerkänt Bohlins dödsbo ett belopp av 400 kronor.

Änkefru Bohlin har hos Kungl. Maj:t anhållit att komma i åtnjutande av familjepension.

Skolöverstyrelsen har tillstyrkt utverkande av pension åt Bohlins efterlevande och därvid åberopat innehållet i ett från vederbörande folkskolinspektör inhämtat yttrande. I detta yttrande har folkskolinspektören erinrat att Bohlin avlidit allenast ett fåtal dagar efter avgången från den pensionsberättigande anställningen ävensom framhållit, att Bohlin sannolikt skulle hava erhållit förnyat förordnande å den av honom senast innehavda extra ordinarie befattningen, om denna ej omändrats till ordinarie, samt att han, om sjukdomen ej lagt hinder i vägen, säkerligen skulle hava erhållit annan anställning, på grund av vilken hans anhöriga skulle blivit berättigade till pension vid hans frånfälle.

Statens pensionsanstalt har med hänsyn till att Bohlin praktiskt taget alltsedan den 1 juli 1942 innehaft anställning, som tillförsäkrat hans efter-

levande rätt till familjepension, och i betraktande av omständigheterna i samband med hans förlust av sådan anställning tillstyrkt, att åtgärder vidtoges för beredande av familjepension åt de efterlevande som om dödsfallet inträffat, medan Bohlin innehade sin senaste med pensionsrätt förenade befattning, eller sålunda enligt bestämmelserna i folkskolans familjepensionsreglemente. De pensionsförmåner, som därvid skulle tillerkännas de efterlevande, komme, efter omreglering jämlikt kungörelsen nr 657/1947, att utgöra 4 914 kronor (för änkan ensam 2 340 kronor) jämte rörligt tillägg enligt 1947 års grunder. Pensionsanstalten har i samband härmed erinrat, att, enär änkefru Bohlin innehar ordinarie folkskolläraryrkebefattning, till henne utgående pensions- eller livränteförmån skall minskas med en fjärdedel, såvida icke Kungl. Maj:t annorlunda förordnar.

Statskontoret har biträtt pensionsanstaltens förslag och därvid tillika anfört, att såsom förutsättning för en reglering på föreslaget sätt av familjepensionsfrågan för Bohlins efterlevande syntes böra gälla, att dessa avstode från den rätt till familjelivränta, som författningsenligt tillkomme dem.

Med hänsyn till de i förevarande fall föreliggande särskilda omständigheterna anser jag mig böra biträda myndigheternas förslag om utverkande av familjepension åt Bohlins änka och barn. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att före extra ordinarie folkskolläraren i Ekeby skoldistrikt i Uppsala län Per Gustaf Bohlins efterlevande må komma i åtnjutande av de familjepensionsförmåner, som skulle hava tillkommit dem, om Bohlin avlidit, medan han innehaft sin senaste med pensionsrätt förenade befattning; skolande såsom villkor härför gälla, att de efterlevande avstå från den rätt till familjelivränta, som författningsenligt tillkommer dem.

2:o.

Vaktmästaren hos Stockholms läns och stads hushållningssällskap Adolf Carlsson. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Carlsson är född den 13 juni 1882 och således 65 år gammal;

att han under tiden 1 oktober 1913—30 juni 1934 varit anställd såsom eldare vid gymnastiska centralinstitutet;

att han från och med den 1 januari 1925 eller alltså under omkring 23 år innehaft med pensionsrätt enligt reglementet för statens pensionsanstalt förenad anställning såsom vaktmästare hos Stockholms läns och stads hushållningssällskap;

samt att Carlsson, som den 13 juni 1947 uppnått den för vaktmästarbefattningen gällande pensionsåldern men av lantbruksstyrelsen erhållit medgivande att kvarstå i tjänst till den 13 juni 1948, vid avgången från vaktmästarbefattningen är berättigad till avkortad pension från statens

pensionsanstalt, beräknad på grundval av anställningstiden hos hushållningssällskapet före pensionsålderns inträde och — efter omräkning enligt kungörelsen nr 658/1947 angående förbättring av vissa från statens pensionsanstalt och lärarinnornas pensionsanstalt utgående pensioner m. m. — utgörande omkring 1 128 kronor för år jämte rörligt tillägg å 12 procent.

Stockholms läns och stads hushållningssällskap har hos Kungl. Maj:t anhållit, att Carlsson måtte för uppnående av för hel pension — 1 836 kronor jämte rörligt tillägg — erforderliga 33 tjänstår få såsom tjänstår tillgodoräkna sin anställningstid vid gymnastiska centralinstitutet.

Lantbruksstyrelsen har i avgivet utlåtande erinrat, att riksdagen i flera liknande fall (senast år 1946: prop. nr 128, p. 4; bankoutsk. utl. nr 18, p. 4; riksd. skr. nr 107 angående länsjägmästaren K. E. Kallin) medgivit i statens pensionsanstalt delaktiga befattningshavare rätt till retroaktiv tjänstårsberäkning mot erläggande av engångsavgift för tid, varunder anställning innehafts i statens tjänst, såsom om de i § 6 pensionsanstaltens reglemente meddelade bestämmelserna rörande retroaktiv giltighet av reglementet varit å vederbörande tillämpliga. I anslutning härtill har lantbruksstyrelsen för sin del förordat, att motsvarande förmån måtte utverkas jämväl åt nu ifrågavarande befattningshavare.

Statens pensionsanstalt har anfört följande.

Den av Carlsson innehavda vaktmästarbefattningen hos hushållningssällskapet är förenad med pensionsrätt i statens pensionsanstalt sedan den 1 januari 1923, och det för Carlsson gällande tjänstepensionsunderlaget utgör 1 060 kronor (omräknat enligt kungörelsen nr 658/1947 1 836 kronor). Underlaget för befattningen har visserligen från och med den 1 januari 1945 höjts till 1 596 kronor, men det förhöjda underlaget har icke blivit tillämpligt å Carlsson, för vilken den för höjningen erforderliga engångsavgiften ej blivit erlagd.

Pensionsanstalten tillstyrker, att Carlsson medgives rätt att såsom tjänstår för pension tillgodoräkna tjänstgöringen vid gymnastiska centralinstitutet i den mån så erfordras för erhållande av hel pension. Som villkor för tillgodoräkningen bör — i enlighet med vad som skett i liknande tidigare fall — föreskrivas, att till pensionsanstalten inbetalas engångsavgift motsvarande det belopp, för vilket huvudmannen enligt § 9 mom. 2 anstaltens reglemente skulle hava ägt uttaga ersättning av Carlsson, därest tjänstårsberäkningen i fråga medgivits enligt § 6 reglementet.

Statskontoret har förklarat sig biträda vad statens pensionsanstalt sålunda föreslagit.

I likhet med myndigheterna vill jag tillstyrka, att medgivande lämnas Carlsson att för erhållande av pension från statens pensionsanstalt tillgodoräkna den tid han tjänstgjort vid gymnastiska centralinstitutet före tillträdet av den med pensionsrätt i statens pensionsanstalt förenade anställningen hos hushållningssällskapet. Såsom villkor för medgivandet bör föreskrivas, att till statens pensionsanstalt inbetalas engångsavgift enligt de av pensionsanstalten angivna grunderna.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att vaktmästaren hos Stockholms läns och stads hushållningssällskap Adolf Carlsson må för erhållande av hel pension från statens pensionsanstalt i erforderlig mån tillgodoräkna tiden 1 oktober 1913—31 december 1924, varunder han innehaft anställning såsom eldare vid gymnastiska centralinstitutet, dock under villkor att Carlsson till pensionsanstalten inbetalar ett belopp, motsvarande den engångsavgift, som skulle hava belöpt å honom, därest § 6 anstaltens reglemente varit i förevarande fall tillämplig.

Vad föredraganden under punkterna 1:o och 2:o hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämma, bifaller Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Carl Olov Sommar.